

JÁ SU STĚHOVAVÝ PTÁK

Abel'sky č. 9/2006
27. 4. 2006

Cheb, Galerie výtvarného umění, 16. 2. – 24. 4.; Olomouc, Muzeum umění, 29. 6. – 17. 9.

Jméno Natálie Maslikové-Schmidtové (1895 – 1981) má v oblasti neprofesionálního umění punc výjimečné osobitosti a kvality. Autorce se dostalo už po jejích prvních výstavách v Praze a Paříži v roce 1946 mezinárodního ohlasu. Od 60. let 20. století v souvislosti s oživenou vlnou zájmu o neprofesionální a naivní umění v Evropě se dostává jejímu dílu nové a výrazné pozornosti v tehdejší Československu i v zahraničí. Část jejích

Natálie Maslikova-Schmidtová, Krajina s cihelnou a větrným mlýnem, nedatováno (asi 1963), kombinovaná technika, papír, 36,7 x 34,8 cm. Majetek Muzeum únětické kultury, Únětice. Foto Jan Pohribný (2x)

prací skončila ve veřejných sbírkách nebo u soukromých sběratelů doma i ve světě. Loni uběhlo od jejího narození 110 let a v letošním roce 25 let od její smrti. Výstava a publikace představují první velký pokus o retrospektivní pohled na její tvorbu a jsou splátkou dluhu vůči této nevšední malířce.

Zatímco v Chebu premiéra výstavy končí, zájemci mají během léta možnost ji navštívit v rozšířené verzi v Olomouci. Projekt navazuje na předchozí spolupráci obou institucí na přehlídkách neprofesionálního umění (Anna Zemánková, Anselmo Legnani), u jejichž zrodu stál Arsén Pohribný, významný znalec naivního umění, teoretik a sběratel, jenž měl od 60. let silný podíl na prosazování fenoménu naivního umění v Československu a po roce 1968 i v zahraničí. Nejinak je tomu u této akce, jejíž součástí je v Olomouci vydaná rozsáhlá česko-anglická a obrazově bohatě vybavená publikace (152 stran, 146 obrázků, grafická úprava Petr Šmalec, texty A. Pohribný, A. Kollár, A. Šimková, V. Nikodem, M. Schmidtová-Čermáková, L. Falteisek – N. Schmidtová). Početný soubor vybraných prací ze sbírek soukromých i veřejných dává možnost představit profil a vývoj díla Natálie Schmidtové od samých počátků její tvorby do poloviny 70. let 20. století.

V životním příběhu autorky, narozené v Rusku ve vesnici Dobřiňka v Tambovské gubernii, bylo několik milníků a situací, které měly výrazný vliv na její malířskou imaginaci. Byl to jistě několikaletý pobyt rodiny na Sibiři, ukončený otcovou smrtí, pozdější návrat a nutnost vydělávat ve službě na obživu rodiny, nemožnost dosáhnout i jen základního vzdělání. Životním předělem byla v roce 1918 svatba s rakouským válečným zajatcem Moravanem Hugo Schmidtem a jejich společný odchod na Moravu, kde prožila s novou rodinou dalších 60 let života, ponejvíce v blízkosti Bystřice nad Pernštejnem. A nebyl to život lehký. Natálie Maslikova-Schmidtová začala malovat až ve svých 50 letech a činila tak s chutí a nadšením zhruba další tři desetiletí.

„Od samého počátku v polovině 40. let udivovaly její obrazy svou celistvostí pravdy a poezie, nevídanou jistotou paměti a malířské imaginace, avšak i moudrosti. Izolována od rodného domova nacházela s jejich silami sebezáchovnou ochranu v útulku svých obrázků. Autorčino pohádkové prolínání vzpomínek a snění, spojující různé časy, znesnadňuje racionální interpretaci. Její analytická povaha se stěží dotýká jádra mytické směsice. Ačkoliv beze škol, neschopná číst a psát, nezátížená modely

vyspělé kultury, Natálie dokázala přenášet se na křídlech touhy a obraznosti do krajín svého dětství i na ostrovy jižních oceánů. Splňovaly její představu ráje. Možnost koupat se v moři i samo malování vynášely Natálii na vrcholy blaženství. Když malovala, uskutečňovala svůj svět. Je tak odlišný od každodenního hemžení všednosti a pomíjivosti, je to svět tak bohatý, že nám připadá jako ostrov pokladů.“ (A. Pohribný)

Modelem vnitřní touhy, který autorka znovu a znovu naplňovala svým dílem, je radost. Kategorie v teorii výtvarného umění ne zcela běžná. U ní představuje čiré a světlé jádro dětské paměti; její obrazy jsou obrazy-děje radosti z práce, her, slavností, i z imaginárních exotických výletů. „To je zase pěkná příznačná historka – tak to totiž chodí! Nic z reorty! Nic ze vzorníku, žádné předpisy a přehledné životy; tolik potíží a taková radost!“ – napsal mi Jiří Šalamoun po zhlédnutí publikace *Já su stěhovavý pták / I'm a Migrating Bird*.

Zpráv o radosti není nikdy dosti.

Anežka Šimková,

kurátorka výstavy a editorka publikace

Natálie Maslikova-Schmidtová, Kristus vstupuje na nebe, 1968, tempera, lepenka, 50 x 34,5 cm. Majetek SGVU, Litoměřice. Foto Jan Brodský. Repro (3x) z publikace *Já su stěhovavý pták*. Natálie Maslikova-Schmidtová (1895 – 1981). Texty A. Pohribný, A. Kollár, A. Šimková, V. Nikodem, M. Schmidtová-Čermáková, L. Falteisek – N. Schmidtová. Grafická úprava Petr Šmalec. Muzeum umění, Olomouc 2006. 152 s., 146 obr.